

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

v é g z é s e

Az ügy száma: Gfv.VI.30.044/2022/6.

A tanács tagjai:

Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Csőke Andrea előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

Az I. rendű felperes: felperes1

A II. rendű felperes: felperes2

Az I. és a II. rendű felperes jogi képviselője: Dr. Dobos István ügyvéd cím1; a PROVARIS Varga & Partners Ügyvédi Társulás Dr. Varga István Ügyvédi Iroda cím2, a PROVARIS Varga & Partners Ügyvédi Társulás Dr. Nagy N. Lajos Ügyvédi iroda cím3 ügyintéző: dr. Nagy N. Lajos ügyvéd)

Az alperes: alperes1

Az alperes jogi képviselője: Pivarnyikné dr. Juhász Emőke Ügyvédi Iroda cím4 ügyintéző: Pivarnyikné dr. Juhász Emőke ügyvéd)

Az

Az eljárás tárgya: választottbíróági ítélet érvénytelenítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az alperes

A bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Törvényszék, 9.G.40.664/2021/15/I.

Rendelkező rész

A Kúria a felperes által az Alkotmánybíróság jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárásának kezdeményezése és emiatt az eljárás felfüggesztése iránt előterjesztett kérelmet elutasítja.

A jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felperesnek 508.000 (ötszáznyolcezer) forint, az alperesnek 578.000 (ötszázhetvennyolcezer) forint költsége merült fel.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felek 2017. december 12-én írták alá a „Kivitelezői szerződés lakóház generálkivitelezésére” megnevezésű szerződésüket. Ebben meghatározták a szerződő feleket, a szerződés tárgyát (1. pont), a vállalkozó kötelezettségeit (2. pont), a vállalkozói díjat és annak teljesítését (3. pont), a kivitelezési határidőt (4. pont), a teljesítések ellenőrzését, a felek feladatait (5. pont), az átadás-átvételi eljárást (6. pont), szavatosságot, kötbért (7. pont), és az egyéb rendelkezések között a 8.6. pontban úgy nyilatkoztak, hogy „a felek minden esetleges vitás ügyeiket peren kívül, békés megegyezéssel rendezik, amennyiben ez eredményre nem vezet, úgy kölcsönösen kikötik és elismerik a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróság illetékességét.”

[2] A felek a vállalkozói szolgáltatást jelentő lakóház-generálkivitelezési munkák műszaki tartalmát végül – a vállalkozási díj számítására is kiterjedően – 2018. február 27-ig egyeztették, ekkor határozták meg végleges jelleggel.

[3] A felek között a megrendelői fizetési késedelem állításával vita alakult ki, a vállalkozó a szolgáltatás teljesítését felfüggesztette, majd megrendelői intézkedés után az már nem is volt teljesíthető.

[4] A megrendelők a jogvita helyzet feloldása érdekében szakértőt kértek fel a vitás szakkérdések megválaszolására, további vállalkozói díjat nem fizettek.

[5] Az alperes vállalkozó kérelmére a közjegyző 2019. november 6-án fizetési meghagyást bocsátott ki, a felperesek ellentmondása folytán az eljárás perré alakult. A Budapesti II. és III. kerületi Bíróság 7. P. III.23.442/2019/11. számú végzésével az eljárást megszüntette. A végzés indokolása szerint a felperesek (abban az eljárásban alperesek) kérték az eljárás megszüntetését a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 240. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a választottbíráskodásról szóló 2017. évi LX. törvény (Vbt.) 9. § (1) bekezdése alapján arra hivatkozva, hogy az állam bíróságának nincs hatásköre a jogvita elbírálására, mert a felek a választottbíróság eljárását kötötték ki. A bíróság hivatkozott arra, hogy a Vbt. 1. § (3) bekezdése szerinti kizáró rendelkezést a Vbt. 66. §-a értelmében a 2018. január 1. napját követően megkötött választottbíróági szerződésekre kell alkalmazni, ezért szüntette meg a Vbt. 9. § (2) bekezdése alapján az eljárást.

[6] Az alperes ezt követően 2020. május 21-én nyújtotta be a választottbíróáshoz a keresetlevelét (a továbbiakban: választottbíróági felperes), melyben kérte a felperesek (a továbbiakban: választottbíróági alperesek) egyetemleges kötelezését 9.828.355 Ft vállalkozói díj és ennek kamatai, továbbá 1.501.582 Ft kártérítés és ennek kamatai megfizetésére. A választottbíróági alperesek viszontkeresettel kérték 2.171.654 Ft túlfizetés és kamatai, valamint 11.070.533 Ft kártérítés és kamatai megfizetésére kötelezni a választottbíróági felperest.

[7] A felek által érdemben részletesen kifejtett jogi álláspontokat tartalmazó beadványok, az azokra adott válaszok és viszontválaszok után hozott Vb/20.025. számú ítéletében a választottbíróági tanács a felperes keresetének helyt adott, az alperes viszontkeresetét elutasította. Kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 9.828.355 forintot, és ennek kamatait, valamint 1.501.582 forintot és ennek kamatait, továbbá rendelkezett az eljárás költségeinek a viseléséről.

[8] Az ítélet indokolásában megállapította, hogy a jogvita elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik, mert a 2017. december 12-én létrejött vállalkozási szerződés 8.6. pontjában a jogviták eldöntésére kikötötték a választottbíróág illetékességét. A 2020. augusztus 27-én tartott előkészítő ülésen a felek kijelentették, hogy a választottbíróág hatásköre, illetve a választottbíróági tanács összetétele ellen kifogásuk nincs.

[9] Az ítélet szerint [258] a felek által nem volt vitatott, hogy közöttük 2017. december 12-én létrejött a kivitelezői szerződés, abban tért el az álláspontjuk, hogy a kivitelezés tényleges műszaki és pénzügyi tartalmát mi határozta meg. A választottbíróági alperesek szerint a szerződés mellékleteként szereplő „Vállalkozói költségvetés” az irányadó dokumentum, a választottbíróági felperes szerint ez a banki hitelfelvételhez volt szükséges, és annak tartalmát 2018. februárban véglegesítették.

[10] A választottbíróság hivatkozott a Kivitelezői szerződés 8.3. pontjára, mely szerint a felek a szerződést annak lejárta előtt közösen írásban módosíthatják. A választottbírósági alperesek szerint érvényes írásbeli módosítás nem történt, a választottbírósági felperes szerint volt ilyen. A választottbíróság érvényesnek ismerte el a felek elektronikus levelezésével történt módosítást írásbeli módosításnak, a felek között két esetben is megerősítésre került a szerződésmódosítás 2018. február 27. napjára visszamenőleges hatállyal [271].

A felperesek keresete, az alperes ellenkérelme

[11] A felperesek keresetükben kérték az elsőfokú bíróságot, hogy a választottbíróság Vb/20025 számú ítéletét a Vbt. 47. § (2) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján érvénytelenítse. Másodlagosan a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ab) pontja alapján kérték az érvénytelenítést.

[12] Állították, hogy a választottbírósági tanács hatáskörének és illetékességének megállapításakor nem vette figyelembe, hogy a Vbt. 1. § (3) bekezdése, 9. §-a, 54. §-a és 66. §-a együttes értelmezéséből az következik, hogy a szerződésből eredő jogvita nem tartozhatott választottbírósági útra, és az eljárást az Eljárási Szabályzat 46. § (1) bekezdés c) pontja alapján hatáskör hiányában végzéssel meg kellett volna szüntetni.

[13] Hangsúlyozták, hogy a Vbt. 54. §-ában foglalt rendelkezés olyan jelen idejű imperatív norma, amely kötelezettségként írja elő a végrehajtást foganatosító bíróság számára a választottbírósági ítélet végrehajtásának a hivatalbóli megtagadását, amennyiben a végrehajtási kérelem vizsgálatának pillanatában a vita tárgya a magyar jog szerint választottbírósági útra nem tartozhat. Álláspontjuk szerint ezt támasztja alá az is, hogy a Vbt. 54. §-a a közrenddel együtt nevesíti ezt végrehajtás megtagadási okként, hiszen a közrend fogalma tartalmában állandóan változó kategória.

[14] Hangsúlyozták, hogy a választottbíróság ítélete szerint a felek szerződésének tartalma nem 2017. december 12-én rögzült, hanem azt követően is jelentősen továbbalakult, végleges tartalma már a Vbt. hatályba lépését követően alakult ki. Álláspontjuk szerint nemcsak a szerződés teljes tartalmával kell világosan tisztában lennie a fogyasztónak, hanem magával a konkrét jogvitával is, és magának a jogvitának a pontos ismeretében döntheti el a fogyasztó azt, hogy kíván-e választottbírósági útra lépni.

[15] Azzal, hogy a választottbírósági tanács olyan ítéletet hozott, amely a Vbt. 54. § a) pontja értelmében nem végrehajtható, megalapozza az ítélet Vbt. 47. § (2) bekezdés b) pont ba) pont szerinti érvénytelenítését.

[16] Állították, hogy a választottbírósági tanács megsértette a felperesek ügy előterjesztéséhez és tisztességes eljáráshoz való jogát a szakértő kirendelésére, az eljárás szakértők kikérdezésére irányuló bizonyítási indítványainak mellőzése, a mellőzés okának nem megfelelő és nem teljeskörű megindokolása miatt, mellyel az ítélet a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontjában foglalt rendelkezések sérelmét valószínűsítette meg. A teljesítés

kapcsán két szakértői vélemény is készült, s a felek között nagy volt a véleménykülönbség még az eljáró szakértők kompetenciája tekintetében is. Ez vezetett ahhoz, hogy a fogyasztó megrendelők az ügy érdemére döntő befolyást gyakorló műszaki kérdések tekintetében elfogadható és szakmailag megalapozott bizonyíték nélkül maradtak.

[17] Az alperes – egyebek mellett – érdemben vitatta a keresetet. Álláspontja szerint ítélt dolognak minősült az a felek között, hogy a szerződéses jogvita választottbírói útra tartozott. Hangsúlyozta, hogy ha egy fogyasztó nem kíván hivatkozni a választottbírói kikötés tisztességtelenségére, akkor a választottbírói szerződés ilyen tartalmú meghatározása őt is köti. A felperesek nem voltak elzárva attól, hogy a tisztességtelenségre hivatkozzanak, de ők tudatosan nem kívántak élni a fogyasztóvédelem adta lehetőségekkel.

[18] Vitatta, hogy a választottbírói alperesek ne adhatták volna elő ügyüket a választottbírói eljárásban. A választottbírói eljárásban az időhúzó manővereknek nem adott helyt.

Az elsőfokú bíróság határozata

[19] Az elsőfokú bíróság a választottbírói ítéletét érvénytelenítette.

[20] Az ítélet indokolásában rögzítette, hogy a felek jogvitájának e perbeli megítélését elsődlegesen a választottbírói szerződés létrejöttének időpontja határozhatja meg, ehhez a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:63. § (2) bekezdése volt irányadó, mely szerint a feleknek a kivitelezési szerződés kötelmi jogi létrejöttéhez a feleknek a lényeges kérdésekben való megállapodása volt szükséges.

[21] A választottbírói eljárás irataiból azt a következtetést vont le, hogy a szerződéses irat 2017. december 12-i aláírásakor a szerződés minden lényeges kérdésében a felek között nem lehetett kölcsönös megállapodás, a vállalkozás műszaki tartalma nem volt még egészében meghatározott. Az elsődleges jogállítás vonatkozásában tehát azt kellett figyelembe venni, hogy a 2017. december 12-i aláírással a felek között még nem jött létre az építési-szerelési szolgáltatást megrendelő kivitelezési szerződés, az csak a tervekkel leírt műszaki tartalmat is meghatározó ajánlat elfogadásával jött létre.

[22] A Vbt. 8. § (1) bekezdése értelmében a választottbírói szerződés megköthető volt a kivitelezési szerződés részeként, azaz egy választottbírói kikötésként is. Amennyiben a választottbírói kikötés egy más szerződés külön szerződéses feltételeként való megfogalmazásával hozza létre a felek között a választottbírói szerződéses kötelmet, úgy értelemszerűen e választottbírói szerződés létrejöttének időpontja sem tér el a vele vegyesen megkötött szerződés létrejöttének időpontjától.

[23] Bár 2017. december 12-én a felek aláírták a kivitelezési szerződést, ez az aláírás önmagában még nem a szerződés létrejöttét eredményező jogcselekmény volt, hiszen a szerződés a lényeges és így végleges tartalmát csak 2018. január-február hónapban nyerte el, ekkorra alakult ki a szerződéses kötelelem tényleges és lényeges tartalma. A választottbírói

kikötést magában foglaló kivitelezési szerződés létrejöttének időpontja határozza meg a választottbíróági szerződés létrejöttének időpontját is. Az ekkor már hatályba lépett Vbt. 1. § (3) bekezdésében írt rendelkezés a fogyasztói szerződésből eredő jogvitákra kiterjedően úgy értelmezendő, hogy az állam törvényhozó hatalma nem engedte ki az állam törvénykezési hatalmának keretei közül az ilyen tárgyú jogviták megítélésének jogát.

[24] Önmagában az a tény, hogy a peres felek mindegyike, illetőleg egy közjegyző által kibocsátott fizetési meghagyással szemben benyújtott ellentmondás folytán perré alakult eljárás bírósága korábban a semmisség kötelmi jogi tényét nem vette figyelembe, illetve a választottbíróóság az eltérő jogkövetkeztetése szerint 2018. január 1-je előtt létrejöttnek tekintette a választottbíróági szerződést, nem lehetett akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:88. § (1) bekezdése szerint a semmisség jogkövetkezményét alkalmazza.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelme

[25] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperesek keresetének elutasítását kérte. Másodlagosan kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

[26] Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Ptk. 1:4. §-át, 1:5. § (2) bekezdését, 6:63. § (1) és (2) bekezdését, 6:94. § (2) bekezdését, 6:252. § (1) bekezdését, a Vbt. 1. § (3) bekezdését, 8. § (1) és (5) bekezdését, 47. § (2) bekezdés aa) pontját és ba) pontját, valamint 66. §-át.

[27] Előadta, hogy a felek szerződésének aláírásakor, 2017. december 12-én már minden, az építés-kivitelezés szempontjából lényeges műszaki kérdés el volt döntve, a tervek is teljesen készen voltak, s ezek feltöltésre kerültek az e-naplóba, a felperesek azt az aláírólap aláírásával elfogadták. Szerződésükben megállapodtak, hogy a tervek szerinti lakóházat finn rönkház-technológiával építik fel, ami egyedi gyártást jelent, tehát semmi másra nem használható, csak pontosan a tervek szerinti lakóház kivitelezésére. Az alperesnek a rönkanyagot meg kellett rendelnie, hogy a kivitelezés elkezdődjön és ez még jóval az elsőfokú bíróság által a szerződés létrejötte körében megállapított időpont előtt történt. A műszaki tartalom tehát a szerződés aláírásakor már el volt döntve, az alperes erre adott árat, és ez a tartalom került volna kivitelezésre, ha a felperesek nem élnek később apróbb módosításokkal a műszaki tartalom kapcsán. Az elkészült épület a 2017. december 12-i tervek szerinti épület, a felek között a műszaki tartalomban teljes akarategység volt. Ezt követően csak szerződésmódosítás történt.

[28] Hangsúlyozta, az eldöntendő jogkérdés az, hogy a peres felek között mikor jött létre a kivitelezési szerződés, illetve ha 2018. január 1-jét követően jött létre az anyagi jogviszony, úgy abban az esetben megállapodhatnak-e a felek abban, hogy a jövőben létrejövő jogviszony vonatkozásában mindenképpen kikötik a választottbíróóság illetékességét. Önmagában tehát nem csak a vállalkozási-kivitelezési szerződés létrejöttének időpontja vizsgálendő, hanem az is, hogy ezt megelőzően köthettek-e a felek választottbíróági szerződést a jövőben létrejövő szerződéses jogviták rendezésére.

[29] Álláspontja szerint először vizsgálni kell a felperesek magatartását a Ptk. 1:4. § (2) bekezdése szerint, megilleti-e őket egyáltalán a bírói jogvédelem jelen eljárásban, illetve, hogy nem valósítanak-e meg joggal való visszaélést a Ptk. 1:5. § alapján.

[30] E körben hangsúlyozta, hogy a bírói gyakorlat szerint a fogyasztói szerződés részévé váló választottbíróági kikötés tisztességtelen, a tisztességtelenségre azonban hivatkozni kell. A felperesek a fizetési meghagyást követő bíróági eljárásban úgy nyilatkoztak, hogy a kikötést nem tekintik tisztességtelennek. A választottbíróági eljárásban e nyilatkozatukat fenntartották, eljárási kifogást nem emeltek.

[31] A felperesek a választottbíróági eljárásban következetesen úgy nyilatkoztak, hogy a felek szerződése 2017. decemberében jött létre, csak az érvénytelenítési perben hivatkoztak arra, hogy kizárt a választottbíróági út. Ez az alperes álláspontja szerint rosszhiszemű és joggal való visszaélést valósít meg.

[32] A felperesek azzal, hogy a jelen felülvizsgálat alapját képező eljárást megelőzően kifejezetten elfogadták a választottbíróóság hatáskörét, polgári bíróság előtt úgy nyilatkoztak, hogy annak nincs hatásköre, majd a rájuk nézve kedvezőtlen választottbíróági ítélet után azzal kívántak érvelni, hogy a választottbíróáságnak hatásköre nem volt, joggal való visszaélést követtek el. Emiatt az elsőfokú bíróságnak a keresetet el kellett volna utasítania.

[33] Állította, hogy a felek között a választottbíróági szerződés 2018. január 1-jét megelőzően létrejött. A választottbíróóság ezt vizsgálat után megállapította, a felek között ez nem volt vitatott.

[34] Hivatkozott a Vbt. 8. § (1) bekezdésére, s állította, mindegy, hogy a felek a választottbíróági kikötésről külön okiratban rendelkeznek, vagy egy másik okirat részeként, mind a két esetben létrejön a választottbíróági szerződés.

[35] A perbeli szerződésben a felek valamennyi lényeges tartalmi elem tárgyában megállapodtak, egyértelműen szerepelt benne, hogy milyen szerződéses jogviszonyba kívántak lépni. Azzal, hogy rögzítették, milyen jogviszonyt kívánnak létrehozni, és ezen jogviszony vonatkozásában kikötik a választottbíróóság hatáskörét, eleget tettek a Vbt. 8. § (1) bekezdésének. Nincs jelentősége annak, hogy a jogviszony egyes elemeiről szóló megállapodás mikor jött létre.

[36] Az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a Vbt. 8. § (1) bekezdésében rögzített jogviszony fogalmát, és annak meghatározását egyenértékűvé tette azzal, hogy jogviszony csak akkor jött létre a felek között, ha minden műszaki kérdésben megállapodtak, ez azonban téves.

[37] Hangsúlyozta, miután szerződésen kívüli jogviszonyból is létrejöhet választottbíróági szerződés, még ha 2017-ben nem is volt a felek között jogviszony, nem jelenti azt, hogy a jövőben létrehozandó szerződés vonatkozásában nem köthették volna ki már 2017-ben a választottbíróóság hatáskörét. A jogviszonyt szerződésen kívüli jogviszonynak kell tekinteni, melyre nézve helye van választottbíróági kikötésnek, amit a felek nem vitásan írásban

létrehoztak. Ha tehát az elsőfokú bíróság anyagi jogi megállapítása helyes, a döntés akkor is jogszabálysértő, mert az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a Vbt. 8. § (1) bekezdését.

[38] Az alperes előadta, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálhatta volna felül a választottbírósnak a szerződés létrejöttének időpontjával kapcsolatos anyagi jogi álláspontját. A szerződés létrejöttének időpontja anyagi jogi kérdés, melynek vizsgálatára nincs mód a választottbírósi ítélet érvénytelenítése iránti eljárásban. E vonatkozásban hivatkozott a Kúria Gfv.30.225/2020/6. számú határozatára, az EBH2007. 1705., EBH2006. 1525. és BH2014. 214. számú határozatokra.

[39] Töretlen az a bírói gyakorlat, mely szerint a választottbíró által tett anyagi jogi megállapításokat felülvizsgálni nem lehet, s az mindenképpen anyagi jogot érintő kérdés, hogy a peres felek között a vállalkozási szerződés mikor jött létre. Ezt a választottbíró 2017. december 12-ben állapította meg.

[40] Ugyancsak anyagi jogi kérdés, hogy az ezt követően a műszaki kérdésekben történt változtatásokat a választottbíró módosításoknak tekintette, és utalt a Ptk. 6:94. § (2) bekezdésére.

[41] A fent kifejtetteken felül előadta, hogy az elsőfokú bíróság indokolása a vállalkozási szerződés létrejöttének időpontja vonatkozásában téves. A szerződés létrejötte vonatkozásában lényeges a felek személye, a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása.

[42] Az adott esetben az alperes feladata a tervdokumentáció alapján az abban foglalt épület felépítése volt, erre vállalt kötelezettséget. A tervdokumentáció tartalmazta a lényeges műszaki elemeket, a szerződés aláírásakor tehát rendelkezésre állt a teljes műszaki tartalom.

[43] Az elsőfokú bíróság nem határozta meg, hogy mi az a műszaki kérdés, amiben a felek 2017. december 12-ig nem állapodtak meg, és megállapodás csak abban a kérdésben utólag történt.

[44] A választottbírói eljárásban olyan tények kerültek bizonyításra, melyekkel az elsőfokú bíróság teljesen ellentétes álláspontra helyezkedett, azonban nem adta indokát annak, hogy miért foglalt el a választottbíró jogi álláspontjával teljesen ellentétes álláspontot.

[45] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Elsőként arra hivatkoztak, az elsőfokú bíróság a Vbt. 47. § (2) bekezdés b) pontjára alapított érvénytelenítési kereset esetén a felek által előadott tényektől és megjelölt bizonyítékoktól függetlenül is köteles megállapítani azt, hogy a felek közötti jogvita tárgya választottbírói útra nem tartozik. Részletesen indokolták, hogy a kivitelezési szerződés miért csak 2018. január 1-jét követően jött létre, ezért helytálló az elsőfokú bíróság álláspontja. Jogszerűen és logikailag zártan jutott arra a következtetésre, hogy a választottbírói szerződés létrejötte a kivitelezési szerződés létrejöttéhez kapcsolódott.

[46] Utaltak a Vbt. 8. § (1) bekezdésére, amely alapján a „meghatározott jogviszony” a választottbírószági kikötés érvényességi kelléke. E jogviszony azonban legkorábban 2018. február 27-én jött létre a felek között.

[47] A Vbt. 8. §-ának a jogerős ítélettől eltérő értelmezése súlyos diszkriminációt jelentene a fogyasztóvédelem vonatkozásában. Arra az esetre, ha a Kúria álláspontja szerint a választottbírószági szerződés létrejöttének időpontja tekintetében az alperesi értelmezés az irányadó, indítványozták az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 25. §-ában szabályozott normakontroll eljárás keretében – az eljárás felfüggesztése mellett – a Vbt. 1. § (3) bekezdésére és 8. §-ára tekintettel a Vbt. 66. § első fordulata alaptörvény-ellenességének a megállapítását.

A Kúria döntése és jogi indokai

[48] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 423. § (1) bekezdése szerint.

[49] A felülvizsgálati eljárásban eldöntendő jogkérdés az volt, az elsődleges kereset alapján helytállóan állapította-e meg a jogerős ítélet, hogy a jogvita tárgya a magyar jog szerint választottbírószági útra nem tarthat.

[50] Az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a Vbt. 8. §-a szerint a választottbírószági szerződés lehet más szerződés része, de ebben az esetben a választottbírószági szerződés létrejöttének időpontja megegyezik a másik szerződés létrejöttének időpontjával. Ebből következően, mivel álláspontja szerint a felek között 2017. december 12-én a Ptk. 6:63. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelő kivitelezési szerződés még nem jött létre, csak később, 2018. februárjában, ezért 2017. december 12-én a választottbírószági szerződés sem jött létre, 2018-ban pedig a fogyasztó felperesek érvényesen már nem köthettek választottbírószági szerződést

[51] A Kúria ezt a jogértelmezést nem osztja. A gyakorlatban az alapjogviszony és a választottbírószági szerződés számos esetben valóban ugyanabban az időpontban jön létre, az ezeket rögzítő okirat aláírásakor. A választottbírószági szerződés létrejöttét és érvényességét azonban a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (rVbt.) 5. §-ának, illetve a Vbt. 8. §-ának helyes értelme szerint mindig, tehát ilyen esetben is önmagában kell vizsgálni (elválaszthatóság elve), e vonatkozásban tehát nincs jogi jelentősége annak, hogy a felek jogviszonyát létrehozó szerződést és a választottbírószági szerződést azonos okiratba foglalták-e vagy elkülönülnek egymástól, a választottbírószági szerződés (kikötés) jogi szempontból egyenrangú és független a kereskedelmi szerződéstől akkor is, ha formailag annak egyik pontjaként jelenik is meg. Az alapjogviszony esetleges létre nem jötte vagy érvénytelensége tehát nem hat ki a választottbírószági szerződés létrejöttére és érvényességére. [A jogirodalomban hasonlóan: Mádl Ferenc: Választottbírószágok hatásköréről nemzetközi kereskedelmi ügyekben, Állam- és jogtudomány, 1986/3., 481. o., Harmathy Attila: A választott bíróságról, Külgazdaság, 1989/8., 119-120. o., Okányi Zsolt: A választottbírószági

szerződés, in: Varga István (szerk.): A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja III/III., Hvg-orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 2018., 2875. o.].

[52] A választottbíróági szerződés létrejöttéhez meghatározottnak kell lennie annak a jogviszonynak, amelyből eredő esetleges jogvitákat a felek a választottbíróóság elé utalják. Ha a felek közötti jogviszony, amelyből származó viták elbírálására a választottbíróóság hatáskörét kikötötték, meghatározott, és a választottbíróági szerződés érvényes, úgy a választottbíróóság hatásköre nem kérdőjelezhető meg. Fennállhat például a választottbíróóság hatásköre érvénytelennek bizonyult alapszerződésben rögzített érvényes választottbíróági szerződés esetén, vagy a már megszűnt szerződést követő viták esetére is (BH2017. 411.). Nincs tehát jelentősége annak, hogy jelen esetben a kivitelezési szerződés a felek között mikor jött létre, mert a választottbíróóság hatáskörének vizsgálatakor a jogviszony meghatározottsága, a választottbíróági szerződés érvényes létrejötte a lényeges.

[53] A peres felek közötti jogviszony, amelyből eredő vitákat választottbíróóság elé kívánták utalni, egyértelműen meghatározott, a 2017. december 12-én kelt okiratból kitűnően a felek a lakóház kivitelezésére irányuló szerződésükből eredő minden esetleges vitás ügyük elsődlegesen békés megegyezésére törekednek, „amennyiben ez eredményre nem vezet, úgy kölcsönösen kikötik és elismerik a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróóság illetékességét” (8.6. pont). A szerződésben nem részletezték, hogy a jogviszonyból eredő milyen tartalmú, mely időben keletkezett jogvitákra kötik ki a választottbíróóság eljárását, ebből az következik, hogy a választottbíróóság hatásköre minden, a jogviszonyból eredő jogvitára kiterjedt.

[54] A Kúria megjegyzi, hogy az állam bírósága egyébként sem vizsgálhatja felül a választottbíróóság anyagi jogi megállapításait (EBH2007. 1705. III). A választottbíróóságnak a kereskedelmi szerződés létrejöttével kapcsolatos megállapítása ebbe a körbe tartozik, ha tehát a választottbíróági ítéletben megállapították a szerződés létrejöttét, ezt az állam bírósága nem vizsgálhatja felül a választottbíróági ítélet érvénytelenítése iránti perben. Így van ez akkor is, ha a választottbíróági kikötést beleszerkesztették az alapszerződésbe. Az elválaszthatóság elvéből következően ugyanis az alapszerződés létre nem jöttének, érvénytelenségének a kérdése nem befolyásolja a választottbíróági szerződés létrejöttét, érvényességét. Ebből következően a választottbíróági ítéletnek az állam bírósága által nem vizsgálható tartalmába tartozik az alapszerződés létrejöttének a kérdése. A jelen esetben pedig a választottbíróági ítélet egyértelműen 2017. december 12-ét határozta meg a kivitelezési szerződés létrejöttének időpontjaként, s csak a szerződés módosítása vonatkozásában vizsgálódott, s állapította meg, hogy a módosításra 2018. február végéig sor került.

[55] A választottbíróági szerződés tehát 2017. december 12-én létrejött.

[56] A választottbíróóság eljárását a Vbt. 1. § (3) bekezdése sem zárta ki. A Vbt. 1. § (3) bekezdésének és 66. §-ának együttes értelmezéséből ugyanis az következik, hogy a jogalkotó nem kívánta kizárni a 2018. január 1-je előtt kötött választottbíróági szerződések alapján a fogyasztókat a választottbíróági eljárásból, csak azt tiltotta meg, hogy ezt követően ilyen megállapodást kössenek. A Kúria rámutat, hogy a Vbt. 66. §-ának eredetileg elfogadott, közlönyállapot szerinti szövege még nem tartalmazta az 1. § (3) bekezdésére történő visszautalást, a Vbt. hatálybalépése előtt azonban e szabályt módosították, és a 2017. évi

CXXXVI. törvény 100. § (4) bekezdése szerinti szöveggel lépett hatályba, amelyben már szerepel az 1. § (3) bekezdésére utalás, a hatályba lépett szabályozás szerint tehát csak a 2018. január 1-jét követően kötött választottbíróági szerződésekben nem lehet fogyasztói szerződésből eredő jogvitát választottbíróság elé utalni. A 2017. évi CXXXVI. törvény 100. §-ához fűzött előterjesztői indokolás egyértelműen hangsúlyozza is: „Az új választottbíróági törvény alapján nincs helye választottbíróági eljárásnak fogyasztói szerződésből eredő jogvita esetén. A módosítás biztosítja, hogy ez a rendelkezés csak az új törvény hatálybalépését követően kötött szerződések esetén zárja ki a választottbíróági eljárást, és hogy a hatálybalépés előtti választottbíróági kikötéseket ne tegye érvénytelenné.” A jogalkotó egyértelmű szándéka szerint tehát a 2018. január 1. előtt kötött választottbíróági szerződés alapján a választottbíróság fogyasztói szerződésből eredő jogvitában is eljárhat.

[57] A Vbt. hivatkozott rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét a Kúria nem észlelte, ezért nem adott helyt a felperesek által az Alkotmánybíróság jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárásának kezdeményezése és emiatt az eljárás felfüggesztése iránt előterjesztett kérelmének (Pp. 126. §, 131. §). Rámutat, hogy a magyar jog a 2018. január 1-jét megelőzően megkötött szerződések esetében is biztosítja a fogyasztók védelmét [Ptk. 6:104. § (1) bekezdés i) pont, 3/2013. Polgári jogegységi határozat]. Ha az egyébként is megfelelő szintű fogyasztóvédelmi szabályozáshoz képest vezet be a jogalkotó szigorúbb [a jogirodalom álláspontja szerint szükségtelenül szigorú: lásd: Varga István (szerk.): A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja III/III., Hvg-orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 2018., 2854. o.] szabályozást, a Kúria megítélése szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütköző jogalkotás nem vethető fel.

[58] Az előzményi iratok szerint a felperesek – kifejezett nyilatkozatuk szerint – a választottbíróági kikötés tisztességtelenségére nem kívántak hivatkozni, alávetették magukat a választottbíróság eljárásának.

[59] Az előzőekben kifejtettekre tekintettel a felpereseknek a Vbt. 54. § a) és b) pontjára alapított érvelése sem helytálló.

[60] Az elsődleges kereset alapján tehát – amint az a felülvizsgálati kérelem további hivatkozásainak érdemi vizsgálata nélkül is megállapítható – megalapozatlanul került sor a választottbíróági ítélet érvénytelenítésére.

[61] Elfoglalt jogi álláspontjából következően azonban az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a felperesek másodlagos keresetét, melyben a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ab) pontjára hivatkozással kérték az ítélet érvénytelenítését. Azt állították, hogy az ügy előterjesztéséhez és tisztességes eljáráshoz való jogukat sértette meg a választottbíróági tanács a szakértő kirendelésére, az eljárás szakértők kikérdezésére irányuló bizonyítási indítványainak mellőzése, a mellőzés okának nem megfelelő és nem teljeskörű megindokolása miatt.

[62] A kifejtettekre tekintettel a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[63] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak el kell bírálnia a felperesek másodlagos keresetét.

Záró rész

[64] A Kúria a Pp. 424. § (4) bekezdése alapján csak megállapította a felek felülvizsgálati eljárással felmerült költségét, mely az alperes által lerótt 70.000 Ft felülvizsgálati eljárási illetékből, valamint a felek jogi képviselőinek munkadíjából áll. Az ügyvédi munkadíjak összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a)-b) pontja, (5)-(6) bekezdése, és 4/A.§ (1) bekezdése alapján állapította meg, figyelemmel az elvégzett jogi tevékenységre is.

[65] A Kúria tárgyaláson hozta meg határozatát.

Budapest, 2022. május 17.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül: